

Nr 14.

Av herr Svänsson, Eli, om skyldighet för länsstyrelserna att lämna fortsättningsskolstyrelser, skolstyrelser och skolråd behövt ämbetsbiträde beträffande åtgärder gentemot tredskande lärjungar och målsmän.

I motion nr 16 1925 hade undertecknad hos första kammaren begärt skrive till Kungl. Maj:t angående förtydligande av föreskrifterna i § 36 fortsättningsskolestadgan av den 16 september 1918 rörande hämtandet till fortsättningsskolan av försumliga lärjunge.

Motionen remitterades av kammaren till dess första tillfälliga utskott. Detta dels inhämtade utlåtande från kungl. skolöverstyrelsen, dels beredde Stockholms folkskoledirektion, centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärareförening och Sveriges folkskolläreförbund att inkomma med yttrande.

I sitt synnerligen utförliga och sakliga utlåtande sade Överstyrelsen, »att de nu gällande författningsbestämmelserna rörande åtgärder gent emot försumliga lärjungar i fortsättningsskolan behöva förtydligas och fullständigas». Stockholms folkskoledirektion, centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskolläreförening och Sveriges folkskolläreförbund voro av samma mening.

Överstyrelsen påpekade dessutom, att svårigheter av samma art, som av mig framhållits rörande fortsättningsskolan, föreligga även rörande folkskolan. Vad »förtydligandet» anginge, sade sig överstyrelsen finna »måhända lämpligare» — jag hade, som antytts, syftat på ett tillägg till fortsättningsskolestadgan —, att föreskrift om skyldighet för länsstyrelse och denna underordnade tjänstemän gäves i de fall, varom här vore fråga, att lämna erforderligt ämbetsbiträde, och att en sådan föreskrift anknötes till § 37 i instruktionen den 12 april 1918 (nr 198) för landshövdingarna i rikets län samt de vid länsstyrelsen anställda tjänstemännen. Samma åsikt uttalades av Stockholms folkskoledirektion.

Vid motionens behandlande i utskottet yttrade detta, »att om och när en författningsändring i ifrågavarande fall skulle vidtagas, detta närmast borde ske i enlighet med skolöverstyrelsens förslag». Då emellertid utskottet »redan av formella skäl» funne sig förhindrat att föreslå en dylik författningsändring, ansåg det sig böra hemställa, att motionen icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda, vilket ock blev kammarens beslut.

I såväl statsfolkskolinspektörens ämbetsberättelse för år 1924 som i lokala folkskolinspektörers ämbetsberättelser för 1924—1925 har uttalats beklagande,

att § 36 i fortsättningsskolestadgan icke erhållit det ommotionerade förtydligandet. Det framhålles, att det alltjämt visar sig, att förefintliga föreskrifter icke lämna fortsättningsskolstyrelse det stöd, som behöves för åstadkommande av normal skolgång. Å ett sammanträde mellan samtliga överlärare i Syds måländs östra inspektionsområde i november 1925 fattades enhälligt beslut om framställning till mig att i år åter upptaga fjolårets motion i ämnet. Vad som väl närmast föranledde denna hemställan var ett utslag av regeringsrätten om att länsstyrelse icke är skyldig att lämna biträde i förevarande avseende samt omöjligheten att vid åtskilliga tillfällen utan sådant biträde få fortsättningsskolpliktiga lärjungar till skolan.

Såsom ett motexempel kan jag från Hossmo skoldistrikt anföra, hur där landsfiskalen ställt sig välvillig gent emot vederbörande skolstyrelsens anhållan om hämtning. Sedan han ingripit, har intet enda fall av olovlig frånvaro förekommit. I åtskilliga andra skoldistrikt däremot, där begärt bistånd nekats, har frånvarosiffran, visserligen endast för några lärjungar, stigit till en avskräckande höjd.

Från ett par skolrådsordförande — en i Dalarna, en i Skåne — har jag mottagit tacksamhetsskrivelser för väckande av motion nr 16 i fjol. Det var, innan riksdagen avslagit den, och brevskrivarna hoppades, att den skulle gå igenom. »Det visar sig ogörligt», säger den ena, »att få ordentlig skolgång i fortsättningsskolan, på vilken jag sätter det allra största värde, om ej myndigheterna vilja gripa in vid försummelser.»

Skolgången i den nya fortsättningsskolan har ju blivit långt bättre, än man från början hade anledning att förmoda. Men gång på gång inträffar det dock, att vederbörande styrelse står maktlös, när lärjunge eller dess målsman visar tredska. Och en sådan tredska kommer, åtminstone i enstaka fall, alltjämt att förefinnas, hur väl än skolformen upptages av allmänheten. Men just för dessa enstaka falls skull behöves en verksam hjälp. Riksdagen har visat sig så intresserad av 1918 års fortsättningsskola, att den ej gärna kan vägra sitt bistånd, när det gäller föreskrifter om skolans normala funktion.

Såsom överstyrelsen i sitt förut nämnda utlåtande framhållit, behöva även föreskrifterna i folkskolestadgan om tredska barns hämtande och — liksom ifråga om fortsättningsskolan — eventuella skiljande från hemmet ett skarpare poängterande.

I första kammarens första tillfälliga utskotts uttalande den 28 april 1925 anser jag mig kunna utläsa den förhoppningen, att när fortsättningsskolan mera ingått i allmänhetens medvetande, det skall bliva full väl beställt med skolgången. Folkskolan är i det närmaste 80 år gammal. Men ännu lämnar där skolgången åtskilligt övrigt att önska, inte minst där halvtidsläsning förefinnes. Bestämda föreskrifter, i den riktning överstyrelsen antytt, äro av behovet även här.

Med anledning av vad jag anfört, tillåter jag mig föreslå,

att första kammaren måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att sådan omformning av eller sådant tillägg till § 37 i instruktionen den 12 april 1918 för landshövdingarna i rikets län samt de vid länsstyrelserna anställda tjänstemännen göres, att behövt ämbetsbiträde lämnas fortsättningskolstyrelse, skolstyrelse och skolråd ifråga om åtgärder emot tredskande lärjungar eller målsmän, och att dylikt biträde vid påfordran lämnas utan tidsutdräkt.

Stockholm den 14 januari 1926.

E. Svänsson.

I motionens syfte instämmer

G. A. Larsén.
